

papers 66

2004
maig
juny
3a època

del Secretariat de les Institucions Escolars de l'Escola Pia de Catalunya

Eduquem les relacions

4

Educar en el conflicte
Parlem amb **Juani Mesa**

6

Recull pedagògic
Escola:
espai ideal per les relacions

La relació és en el dia a dia

Una flor no fa estiu

Imaginem un hort. En qualsevol hort, perquè hi creixin les hortalisses caldrà passar per tot un procés de preparació de la terra, d'abocar-hi les llavors i de vetllar el procés de creixement regant, vigilant les malures, les males herbes o les sequeres per arribar a obtenir-ne el fruit que ens omplirà la taula. Serveixi la imatge per entendre que qualsevol relació humana, per la gran complexitat que la configura, necessita créixer a poc a poc i alimentar-se de diàleg, de transparència, d'iniciativa, d'acceptació i de renúncia. De fet, la relació és fàcil quan la química funciona però, quin esforç no suposa la relació amb aquells que no són sants de la nostra devoció? o entrar en el joc de la negociació, del cedir sense doblegar-se o de renunciar sense perdre la llibertat?

*Què vol dir domesticar?—demana el Petit Príncep a la Guineu—. Domesticar és, simplement, crear lligams, necessitar un de l'altre, il·lusió per esperar-se i per trobar-se i, també, estar atén a l'altre i respondre-hi. L'essència d'aquesta conversa il·lustra la base per a una bona relació. Els educadors bé que voldríem que l'alumnat ens esperés, s'il·lusionés en veure'ns i ens enyorés quan no hi som! Però, com es fa i com s'aconsegueix que passi això? El cert és que amb la imaginació de l'equip i amb fortes dosis d'il·lusió compartint projecte serà més fàcil avançar. Ja sabem que la solució també s'ha de construir a partir del debat i del contrast, de l'assaig i de l'error perquè no hi ha cap vareta màgica (ei que no som en el món d'en Harry Potter!) que pugui estalviar-nos la feina; ben mirat, és una sort perquè així podem personalitzar les nostres intervencions i respondre, a cada realitat, de manera diversa donat que cada situació és única i irrepetible! Si el que volem és educar, hem de convidar-nos, mútuament, a vetllar per la construcció de la relació en el dia a dia perquè, només mimant cada instant, és on podem demostrar que *som el que diem ser i exercitem allò que diem que volem* posant a prova la pròpia coherència. Gestionar les pròpies emocions i fer conscient la relació amb els altres és un aprenentatge bàsic per a l'èxit relacional en el nostre entorn més immediat. Podem, des del propi currículum, fer que el nostre alumnat descobreixi vies de relació sanes i amb projecte? Estem convençuts que sí però també que, en aquesta experiència, és millor que els educadors no ens hi sentim sols!*

La relació interpersonal: focus de l'acció educativa

Una de les definicions més clàssiques de la persona humana és que la persona és, constitutivament, un ésser-en-relació. Ja ho deia Aristòtil: «Som éssers socials, animals polítics.» Al llarg de la nostra vida, establim vincles de diferent naturalesa i aquests vincles invisibles ens configuren. De fet, no podem entendre una persona sense comprendre el teixit relacional que l'envolta, perquè la persona no és un àtom aïllat, ni una càpsula tancada hermèticament, sinó que és un ésser permeable i això vol dir que interioritza elements de l'exterior i que també exterioritza elements propis. En relacionar-nos amb els altres, ampliem la nostra perspectiva individual, creixem com a éssers humans, no tan sols des d'un punt de vista intel·lectual, sinó també emocional. Però també nosaltres fem créixer els altres, en la mesura en què revelem allò que portem a dins, exterioritzem pensaments i sentiments.

L'acció educativa és, essencialment, una relació interpersonal. Una relació entre dos éssers humans que es troben rostre-a-rostre al llarg d'un determinat període de temps. A l'educand se li pressuposa el desig de ser educat, mentre que a l'educador se li pressuposa experiència i desig de comunicar allò que ha après, allò que ha interioritzat al llarg dels anys. L'acció educativa és impossible sense desig. Molt sovint observem que l'educand no té el desig d'aprendre i també, massa sovint,

observem que l'educador ha deixat de tenir el desig d'ensenyar. És essencial despertar el desig en l'educand, però també en el qui educa. L'acció educativa és, essencialment, una relació benvolent, perquè té com a objectiu fonamental el desenvolupament de la persona de l'educand, el seu creixement integral: físic, social, intel·lectual, emotiu i espiritual.

Per educar correctament l'educand cal contemplar la seva naturalesa relacional. De fet, observem que els éssers humans podem establir relacions de qualitat molt diferent al llarg de la nostra vida. No totes les relacions però, són igualment legítimes. Podem estimar l'altre, però també podem odiar-lo. Podem ajudar l'altre, però també podem enfonsar-lo. Hi ha un munt de possibilitats relacionals, però només un petit àmbit de relacions es poden qualificar de relacions que potencien la persona i la desenvolupen totalment. Educar persones és educar la seva capacitat relacional i això vol dir potenciar les relacions de qualitat, com l'amistat, l'amor, l'enamorament, la compassió o la cordialitat, però també significa oferir mecanismes per contenir correctament les relacions d'ira, d'odi, de venjança, de ressentiment, de crueltat, d'humiliació o de discriminació que també es donen entre els éssers humans. Els educadors desitgem que els nostres educands siguin ciutadans lliures i responsables, siguin

capaços d'establir vincles de fraternitat amb els seus coetanis, però això no es pot assolir, sense constància, sense tenacitat, sense esforç en el si de les institucions educatives.

En l'exercici de l'educació no tan sols hem de contemplar les relacions interpersonals, sinó també la relació que els nostres educands estableixen amb si mateixos, amb la natura, amb la tècnica i amb el món dels valors i de les creences. Som éssers en relació, però podem establir relació amb polaritats ben diferents. Molt sovint observem educands que tenen una relació conflictiva amb ells mateixos, que no es valoren prou, que no s'accepten com són, ni accepten el cos que tenen. Difícilment podem establir una relació harmònica i pacífica amb els altres, si no tenim una relació equilibrada amb nosaltres mateixos.

El focus de l'acció educativa és la relació interpersonal, però només podem educar-la a través de la relació que establim en ells. No tenim cap autoritat moral quan exigim als nostres educands nivells de relació que nosaltres som incapaços de viure en primera persona. El mestre no és, primàriament, el que sap, tampoc no és el que sap dir allò que ha après, sinó el que viu coherentment amb allò que creu.

Francesc Torralba Roselló
FILÒSOF I TEÒLEG

Educar en el conflicte

Parlem amb

Tenerife, 1966. Psicòloga, experta en drogo-dependència com a educadora i terapeuta sexual d'adolescents i adults. Coautora i formadora del programa de «Competència Social». Assessora del professorat de diversos centres d'Educació Primària i Secundària de Tenerife i Barcelona. Forma part del Grup Motor de Prevenció, de la UNAD (Unió Nacional per l'Ajuda al Drogo-dependent) a Madrid. Col·labora amb l'equip de formadors/es d'Ensenyament del programa de Competència Social de l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

► *...Amb escolta, actitud de voler-se relacionar i capacitat de posar-se en el lloc de l'altre serà més fàcil millorar...* ◀

Es poden educar les relacions?

No només són educables, sinó que són experiències vitals dels éssers humans. La capacitat que tenim per comunicar-nos és la base de ser persona, tret que ens diferencia dels animals. Quan la persona s'adona que està sola i que no hi ha res que el vinculi amb ningú, viu una situació d'angoixa insuportable. Som persones perquè convivim amb els altres.

Com es poden educar les relacions?

Per començar, els educadors hem de sentir la necessitat de fer-ho. A la nostra societat, empesa per la pressa, no es dóna prou importància a aquesta mena de vincles. La quantitat d'activitats que tenen les famílies deixen poc temps per tal que es desenvolupin. Sovint, per justificar, es diu que l'estona de dedicació dels pares als fills, tot i que curta, és de força qualitat. Crec que no és suficient. L'escola és un lloc de trobada idoni per educar. Des que arriben a l'escola, els infants aprenen a relacionar-se. Per sort, cada vegada hi ha més professorat que s'adona que, abans d'ensenyar

qualsevol matèria, ha d'establir relació com a persona amb els seus alumnes. La necessitat d'establir el vincle amb els alumnes i amb la família és molt important. A més dels continguts en si, és important la manera com s'expliquen. El contagi per aprendre sorgeix de les actituds, de la manera d'estar, del com s'ensenyava. A les universitats serà necessària més formació en aquest sentit per als futurs docents.

A quin moment s'ha d'intervenir per educar les relacions?

La primera cosa que l'educador ha de fer si vol tenir una relació sana amb l'alumne és establir un vincle afectiu, demostrant que aquest l'importa. I això es pot fer a qualsevol edat. Si el professor es fixa en els alumnes, i aquests se n'adonen, és probable que estableixin un bon vincle. En Manuel Segura deia: «Les coses més importants que hem fet a la nostra vida han estat perquè algú ha cregut que érem capaces de fer-les.» L'autoestima juga un paper important dins de l'aula. A vegades l'alumne necessita que algú l'im-

pulsi a actuar, a tirar endavant. Aquest hauria de ser el paper de l'educador: establir un vincle afectiu amb l'alumne, ajudar-lo a creure en ell mateix i impulsar-lo a tirar endavant. Serà més fàcil, malgrat el context sigui advers.

Per què es deterioren les relacions?

Si es deterioren vol dir que, prèviament, havien estat bé, que hi havia hagut unes bones maneres: escolta, respecte, ... Podria ser que no s'haguessin posat els límits o que, en algun moment, s'hagués perdut el control o que les regles de joc no fossin prou clares, ... El deteriorament d'una relació no és d'avui per demà. S'hauria de començar buscant en quin moment s'inicia el problema. A vegades hi ha una mala percepció en la comunicació. Interpretem tot el que ens ve de l'exterior i, a vegades, li donem un sentit equivocant sense contrastar-ho amb l'altre. No hem entès el que ens volien dir. Una altra possibilitat del deteriorament ve quan no es diuen les coses a temps o quan no se sap com dir-les. Si hi ha un malentès i no l'aclarem estem

contribuint en l'empitjorament de la relació. Hauríem de ser capaços de buscar els primers símptomes, potser una mala cara, un silenci resignat, ... està alimentant que les coses no funcionin correctament. Tot plegat podria venir determinat pels contextos d'urgència, per la pressa, o per antecedents d'un mal funcionament anterior en la relació.

Què podem fer per millorar les relacions?

Per començar s'ha de tenir voluntat d'arreglar la situació, d'arribar a acords. Hem de fer fora els prejudicis i posar sobre la taula la capacitat de resoldre el conflicte. L'escolta i la voluntat de preguntar per a tal d'aclarir són aspectes bàsics per una millora. És imprescindible, a més, posar-se al lloc de l'altre; veure les coses des de la seva perspectiva, buscant les seves raons i els seus valors per procurar entendre'l. Si els dos ho fem, deixarem el conflicte i ens posarem a negociar. Podem seguir pensant de manera diferent, però hem d'establir el punt d'acord. Amb aquesta escolta, l'actitud de voler-se relacionar i la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre serà més fàcil millorar. Les relacions mai són iguals amb tothom però, amb aquests mínims facilitarem la convivència.

Quin paper hi juguen les formes en les relacions?

Saber amb qui estic i on estic és bàsic en tota comunicació. Ens dona el marc de la relació: és una relació d'amistat?, professional?... Les actituds i els valors de cadascú aportaran el clima de la mateixa. Si la persona té aquests dos factors assimilats i els utilitza, li serà

més fàcil establir relació de manera oberta, versàtil... depenent de la persona, la situació, el tipus de relació que els uneix... També hi tenen un paper important l'empatia i l'afectivitat... Les formes hi tenen un paper secundari. A vegades, s'utilitzen les normes d'urbanitat per suplir, per amagar aspectes complexos d'intenció en la relació.

Què penses de l'expressió:

Sense conflicte no hi ha relació?

Sovint el conflicte ajuda a créixer en la relació entre les persones. Sobretot, si s'hi posa voluntat. Les relacions són per gaudir-les. Els conflictes no s'han de tenir, són una oportunitat de créixer quan sorgeixen. Sense conflicte hi ha, també, relació.

Els educadors quines eines hauríem de posar en joc per aprendre aquesta escolta, posar-se en el lloc de l'altre, per tenir aquesta actitud de voler resoldre els conflictes... ?

Per començar, davant d'un conflicte a l'aula, el docent cal que se senti recolzat. Tindrà més forces per posar-hi remei. A més, hi ha de posar voluntat i tenir una actitud positiva per tirar endavant amb els alumnes. Caldrà tenir clar el diagnòstic de la realitat educativa: de l'aula, del centre... Esbrinant què és el que els alumnes necessiten, ja es demostra una intenció de canvi. Hi ha activitats programades que el podran ajudar però, és imprescindible tenir clares aquestes premisses. Amb els alumnes actuarà des del respecte i l'autoritat: la seva pròpia formació i experiència l'avalen. Les estratègies o els programes vindran com a conseqüència, seran aju-

des: creiem que val la pena actuar? hi estem disposats? seguirem fent alguna cosa a l'aula? Llavors buscarem el programa que més ens hi ajudi. Primer hem de procurar que siguin persones i llavors vindran els coneixements.

En què ens hi ajuda l'assertivitat?

És una actitud personal amb la que l'individu vol defensar els seus drets i expressar el que sent a partir de dos valors morals que impregnen aquesta actitud: ser justa i eficaç en resoldre la situació. És la capacitat de dir o de fer a l'altra persona el que creiem que és just i correcte, sense faltar-li el respecte. Un cop fet això la situació queda aclarida o resolta. Justícia i eficàcia són els criteris de l'assertivitat que han d'anar junts. L'un sense l'altre perjudiquen la relació. El concepte de justícia sobre el que està bé i el que està malament ja apareix als 4 o 5 anys, al costat dels adults. El mestre hauria de ser com un director d'orquestra, que ha de saber què ha de donar en cada moment. A l'aula tenim persones que estan buscant que els donem la mà.

A vegades la complexitat en la qual vivim ens ha fet confondre el paper de les relacions. Els pares volem compensar el poc temps que estem amb els fills donant-los moltes coses. El que hem de fer és estar amb ells, relacionar-nos-hi, gaudir plegats. Si volem tenir fills, hem de saber renunciar a certes coses en benefici de tots plegats. No cal tenir diners per tenir un fill, només cal voler tenir-lo i ser-ne responsables per ajudar-los a ser persones.

Moltes gràcies, Juani

Escola: espai ideal p

Establím vincles

LA MEDIACIÓ ESCOLAR: UNA EINA PER AL TRACTAMENT DELS CONFLICTES I LA MILLORA DE LA CONVIVÈNCIA

Equip Psicopedagògic
ESCOLA PIA GRANOLLERS

La mediació és un tema pendent en moltes de les nostres escoles. A l'Escola Pia Granollers l'equip directiu ens havíem plantejat el tema en diferents moments i sempre havíem pensat que feia més referència a la secundària que a la primària.

A partir de xerrades i formacions rebudes, ens vam adonar que, en la prevenció de conflictes, la primària hi tenia un paper important a fer. Tot i que volíem aconseguir aquests objectius a llarg termini, havíem de donar la formació corresponent a tot el professorat.

El curs passat, aprofitant l'avitentesa que una mestra havia realitzat un postgrau sobre mediació i resolució de conflictes, vam proposar al claustre de fer formació sobre el tema. D'aquí va sorgir un grup de mestres voluntaris, majoritàriament de cicle inicial, per rebre aquesta formació.

Aquest curs, hem donat el primer pas, introduir un programa de mediació a primària. L'objectiu, més que la implantació del programa, és el d'expandir la cultura i les eines de la mediació, de manera que cada vegada siguin més els que coneguin i practiquin els seus valors.

El curs de mediació realitzat resumeix els continguts globals del programa que es presenta com a proposta. El programa de mediació escolar (Boqué, 2002) permet múltiples lectures. A nivell global suposa posar en funcionament un servei de mediació amb el

suport de la formació i l'elaboració interpersonal de tot l'alumnat de l'etapa obligatòria de l'educació.

El programa està format per diferents mòduls que es van desenvolupant des del primer cicle de primària fins al 2n cicle de l'ESO. Cada mòdul està format per set blocs, els continguts dels quals podem resumir de la següent manera:

- Bloc 1: Comprensió del conflicte. Presentació.
- Bloc 2: Comunicació oberta. Coneixement.
- Bloc 3: Expressió d'emocions i sentiments. Afirmació.
- Bloc 4: Habilitats de pensament. Confiança.
- Bloc 5: Participació activa. Comunicació.
- Bloc 6: Convivència pacífica. Cooperació.
- Bloc 7: Procés de mediació. Elaboració dels conflictes.

Els objectius de treball de cada bloc s'adapten a l'edat dels alumnes i es van ampliant de manera progressiva.

Un cop hem enllestit el primer curs d'aquesta formació, la valoració dels participants és coincident en dir que el curs els ha ajudat a reflexionar sobre les diferents maneres de reaccionar que tenim davant d'un conflicte, i adonar-nos dels propis errors i poder millorar. També opinen que, en el currículum del nostre centre, és convenient que tot el personal docent pugui fer el curs de formació. A més, creuen important invertir temps per dedicar-se a pensar activitats que treballin cada un dels

er les relacions

blocs amb cada un dels cursos de la primària; les activitats del curs estaven pensades per a adults i fer els traspàs és laboriós.

La previsió és la de seguir aprofundint en aquesta formació i anar implantant algunes activitats del programa el proper curs.

L'ACOLLIMENT

Tutors de 1r cicle
NOSTRA SENYORA

En aquests moments en què el temps és un bé escàs, és un privilegi poder-nos trobar amb els alumnes cada dia a primera hora del matí. Disposem de 10 minuts per l'acolliment. En aquest espai hi tenen cabuda força coses. La primera, i molt important, és atendre per enumerar. Tot i que és una estona grupal, ens permet d'estar atents a cadascú, per si té cap novetat que el trasbalsa, neguiteja,...

L'estona ens facilita l'apropament amb els nois i noies i conèixer-nos millor. Aquest contacte amb el tutor ens dona seguretat i ens ajuda a sentir-nos bé, sobretot a 1r, que són els menuts de l'escola. Ens hi hem avesat tant els alumnes com els tutors i ens seria difícil, a hores d'ara, de renunciar-hi.

A nivell pràctic, el fet de trobar-nos ens ajuda a controlar l'assistència, començar en forma i amb puntualitat la classe. Aquesta estona és un espai per felicitar-nos l'aniversari o d'explicar-nos el cap de setmana, per atendre cadascú, per passar informacions del grup i de l'escola. També podem revi-

sar les agendes, atendre alguns aspectes de la relació amb les famílies.

Aprofitem també per treballar aspectes dels eixos transversals i comentar les notícies dels diaris gratuïts que ens donen en venir, resultant una bona eina per estar atents al món i desvetllar l'esperit crític.

En definitiva, l'acolliment és un temps que ens serveix per millorar la qualitat de les relacions i afavorir un millor funcionament.

MEDIACIÓ FAMILIAR AMB ADOLESCENTS

Xavi Padrissa
ESCOLA PIA CALASSANCI

Aquest projecte parteix d'uns **antecedents**. De fa ja alguns anys que realitzem unes reunions quinzenals amb educadors socials del barri per tal d'establir plans d'actuació conjunta entre alumnes i famílies amb l'objectiu de

coordinar les accions amb finalitat socioeducativa. Partim de la convicció que el treball conjunt entre els diversos agents socials de la comunitat local –el treball en xarxa– és un valor. A més, si la missió de l'escola no es produeix només dins les seves parets i hi ha d'haver una activa relació bidireccional entre l'escola i el context on es troba, l'escola esdevé un ens privilegiat de detecció i de trobada dels membres de la comunitat i, per això mateix, és abocada a definir la seva funció social i a no defugir-la.

Alhora hem constatat, per una banda, l'estreta relació que existeix entre el rendiment escolar dels alumnes i el seu procés de creixement d'identitat, sobretot en el període de l'adolescència. Per l'altra, ens hem adonat que moltes famílies necessiten eines per reconduir i reconstruir les relacions entre ells, especialment dels pares amb els seus fills/es adolescents. I tenim clar que és imprescindible el treball en

xarxa des d'una concepció d'escola oberta a les necessitats del seu context. Hi ha dos **objectius** que ens han permès concretar la resposta de les demandes d'ajuda, directes o indirectes, de moltes famílies per tal d'orientar la relació amb els seus fills. Un objectiu psicopedagògic és *ajudar els membres de cada unitat familiar, pares i fills, a cercar estratègies proactives d'acceptació i d'acompanyament recíproc*. I un de social *potenciar que la unitat familiar activi estratègies de prevenció de riscos per als adolescents i les seves famílies*.

Conjuntament amb els educadors dels serveis socials de Barceloneta i Gòtic hem elaborat un projecte: «Taller de mediació familiar amb adolescents» per poder assolir aquests objectius. Els **continguts** a treballar són:

- Les habilitats socials.
- La motivació.
- El conflicte.
- La presa de decisions.
- La gestió del control d'autoritat.
- La cessió del control d'autoritat.
- Els pactes de convivència i suport mutu.

A les sessions, hi participen els membres de cinc unitats familiars. Ha calgut buscar dinàmiques de treball tant per als pares com per als fills. La realització

del taller és a càrrec dels educadors socials del barri i d'un psicopedagog del centre. Tot estem aprenent molt.

Tot i que el primer taller, en el moment d'escriure l'article, encara no ha acabat, és molt satisfactori comprovar com tots junts fem camí amb l'objectiu d'aprendre, ben convençuts que millorar les coses és possible.

«Només una escola perfecta es pot permetre el luxe de rebutjar la gent nova, de rebutjar els problemes, de rebutjar la responsabilitat davant les dificultats. I l'escola perfecta no existeix.» (Carta a una mestra. Alumnes de l'escola de Barbiana).

LA ROTLLANA PER FER AMICS

Tutores de P3 i P4
ESCOLA PIA SARRIÀ

Objectius

La rotllana és l'espai de situació per conèixer-nos i mirar-nos, escoltar-nos i recollir-nos. A través de les normes i rutines que hi establím estem educant les relacions interpersonals, eines bàsiques per a la vida en societat. Volem educar per la vida i per la bona convivència i creiem que és fonamental començar des del primer dia.

Les normes hi estableixen un referent comú de comportament que en facilitarà la comunicació/relació entre infants i adults.

Les rutines donen seguretat als infants en veure que cada dia comença de la mateixa manera, organitzant el temps, que tant els costa, i afavorint la predicció immediata del que passarà després. A través de l'expressió lliure de les vivències i sentiments, potenciem que els nens i nenes aprenguin a escoltar-se, a fer partícips al grup-classe del seu món personal i fomentar el llenguatge com a vehicle de comunicació...

Què hi fem?

La rotllana permet des del primer dia que els nens i nenes puguin aprendre els noms dels seus companys, treballant-ho cada dia. Ells els aprenen d'una manera directa i vivencial ja que es poden veure els uns als altres.

A P3, seuen sempre al mateix lloc, assenyalat amb un símbol (dibuix). En el «bon dia» de cada matí hi ha un contacte directe entre la mestra i el nen/a i entre infants que es donen la mà per saludar-se i començar bé el dia. Les classes de música també les fem en rotllana. L'explicació de contes en rotllana ajuda a compartir les sensacions que aquests desvetllen en els alumnes; no

cal dir quan, per Sant Jordi, ens visiten els avis. Una altra ocasió important és quan celebrem l'aniversari d'un nen o nena, la rotllana ens serveix per tenir-nos presents els uns als altres i el fem protagonista del dia. Entre tots preparem una corona i li cantem la cançó d'aniversari i ell els reparteix els caramels que ha portat. Aquest fet els prepara perquè vegin la importància que té el fet que els seus companys estan prop seu celebrant un moment tan important. La disposició en rotllana n'afavoreix la proximitat.

A P4, la rotllana es realitza en diferents moments del dia, però amb la diferència que els nens i nenes no hi tenen el símbol i poden seure lliurement al lloc que desitgen. Seiem a la rotllana en arribar, el matí, per organitzar el dia i explicar experiències o vivències que han tingut fora de l'escola. Ho fem també en iniciar i acabar el treball per racons. També hi seiem per explicar col·lectivament la realització d'activitats i tractar la informació quan fem projectes.

Valoració

En definitiva, la rotllana és un espai quotidià de trobada, el lloc que ajuda a prendre consciència d'un mateix i

dels altres. Un temps i un espai d'intercanvi on s'expressen les vivències quotidianes, les emocions, les notícies, les descobertes.

La comunicació que s'estableix facilita l'evolució del ser, en facilita la integració de cada alumne/a i la cohesió del grup. La rotllana també és un espai per fer amics.

L'article que us oferim a continuació, tot i que havia de ser inclòs en el número anterior corresponent a «Eduquem l'estètica» ens parla, també, de la millora de les relacions.

TRACES A LA NEU

Victor Roig Comamala
ESCOLA PIA BALMES

Tot aprenentatge requereix d'una repetició pacient que s'optimitza a partir dels consells orientadors d'aquelles persones que ja han passat el procés i han adquirit un criteri pedagògic que ajudarà a millorar els aprenentatges dels futurs alumnes.

Estic aprenent la tècnica del patinador a l'esquí de fons. En l'esquí, quan ens referim a la tècnica d'un bon esquiador, sovint fem servir adjectius que es podrien utilitzar en l'anàlisi de l'estètica

d'obres d'art visuals o de so: parlem de si el moviment és harmònic, proporcionat, rítmic, coordinat i de la seva forma o composició. Més enllà del moment en què realitzem el moviment, podem parar i mirar enrere per veure el seguit de traces que l'esquiador ha anat dibuixant a la neu. Quan l'esquiador és destre, l'estètica del rastre deixat és impecable. Així podríem concloure que, a través de les traces impreses, hom podria reconèixer si un esquiador ha incorporat els aspectes indispensables per pujar d'esglaó en l'aprenentatge d'aquella tècnica, o encara no.

De la mateixa manera que un professor d'esquí ha de procurar desenvolupar els sentits i els criteris d'actuació segons l'entorn en els seus alumnes, un sommelier educa els sentits i la discriminació de les sensacions a uns altres. Penso que els professors de les escoles, independentment de la matèria que impartim, hauríem de transferir els criteris del gust pel bon tracte envers els altres; a base de justificar i viure en aquesta habilitat, els alumnes podrien anar polint les traces que deixen darrera seu per tal de pujar esglaons en l'escala d'una sociabilitat estèticament més agradable.

IXa edició premis per al foment de la creativitat

El dia 26 de maig se celebrava, a l'Escola Pia de Terrassa, sota el lema: *Amb tu, poeta! la novena edició dels Premis de la Fundació Joan Profitós per al Foment de la Creativitat*. El certamen vol promoure la tasca de fomentar la creativitat entre els alumnes, la sensibilitat artística, la bellesa poètica, l'originalitat en l'expressió, així com la capacitat de reflexió i de crítica entre els alumnes. Amb l'acte es va rendir homenatge al

poeta Miquel Martí Pol, recentment desaparegut. Per això es va comptar amb la presència de la Montserrat Sans, vídua del poeta i d'en Ramon Besora, president de l'associació d'amics de Miquel Martí i Pol que va dirigir unes paraules en record del poeta. La festa va resultar molt emotiva. Un espectacle conduït per dos alumnes, combinant un muntatge àudio-visual sobre l'autor amb la lectura de poemes a càrrec d'un grup d'alumnes i la interpretació musical a càrrec de la Jove Orquestra de l'Escola Pia de Terrassa.

El públic assistent va poder compartir una bona estona on la poesia, que

naixia de les paraules escrites i llegides, embolcallava l'atmosfera del local. En això, hi va ajudar la disposició i distribució del públic en taules, com en un cafè teatre. Els alumnes guardonats de les diferents escoles, van poder recollir el seu premi acompanyats de familiars, professors i amics. En finalitzar l'acte, el President de la Fundació, Sr. Ramon Francolí, va dedicar unes paraules d'encoratjament i reconeixement a totes les persones que treballen per a la creació artística.

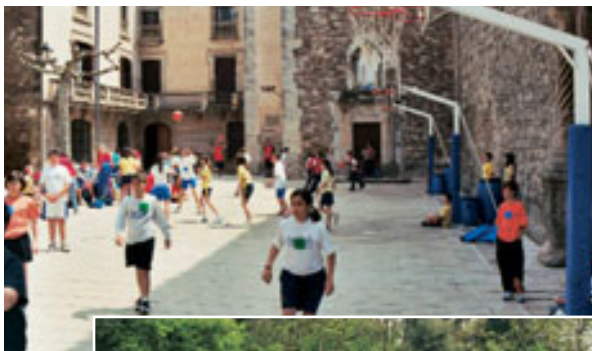

Jornada d'esport i convivència a Moià

Enguany, el poble de Moià ha acollit la celebració de la XVIa. Jornada d'Esport i Convivència en la qual hi han participat més de 900 alumnes de 6è de primària de les nostres escoles i uns 70 professors acompanyants. L'oferta d'esports d'aquest any ha estat força àmplia: tennis, tennis taula, frontó, taller de judo, aeròbic (funky i country), taller de golf, gimcana, futbol, tirolina, visita a les coves del Toll,

taller d'hípica, bàsquet 3x3, bicicletes BTT, futbolí, escacs, circuit d'orientació i petanca. En les activitats per equips, excepte en el bàsquet 3x3, s'han confeccionat equips amb integrants de diferents escoles, amb l'objectiu de potenciar la convivència entre alumnes dels diferents centres. No hi ha hagut classificacions finals

en les activitats, resultant guanyadors tots els participants i obtenint les corresponents medalles dissenyades pel famós dibuixant Picanyol. Gràcies a l'esforç i la il·lusió de l'equip de Moià s'ha pogut dur a terme una llúida i engrescadora jornada, un bon regal de fi d'etapa pels alumnes de sisè.

Intel·ligència amb assertivitat

Un binomi per a la resolució de conflictes

El canvi que Gardner propicià amb la disseminació del concepte clàssic de intel·ligència, seria comparable al pas de la TV en blanc i negre a la de color. I és que parlar d'intel·ligència espacial o lingüística ja no sona tan rar en cercles d'especialistes i professionals de l'educació. En la teoria de les

persones. Vés per on! Això té pinta d'axioma. I què té a veure l'assertivitat? -ens preguntarem-, doncs sustenta l'equilibri de les relacions que, més enllà de la visió idealista del món, estan farcides de conflictes; una actitud, un posicionament davant del conflicte, que afavoreix la resposta justa i evita els extrems d'inhibició i agressivitat. Aprofundir en les relacions passa per viure d'acord amb el que hom pensa, i compartir i expressar sentiments, sensacions i experiències amb els que tenim a prop. La vivència, segurament, ens condiciona en part, però la nostra actitud ens condiciona molt més per millorar l'apropament, la comprensió i l'entesa. S'acosten les vacances i continuarem establint vincles. Serà un bon moment per viure intensament, jugant amb els fills, parlant amb els

amics, prenent una copa amb la parella, ... No deixis passar l'oportunitat. Ja saps la dita: «si no vius com penses, acabaràs pensant com vius». Ah, i si vols i tens temps, et fem a mans una llista de llibres per aprofundir en el tema de les relacions. Bon estiu!

intel·ligències múltiples que postula Gardner apareix la intel·ligència interpersonal que la defineix com la capacitat d'una persona per entendre les intencions, les motivacions i els desigs dels altres, i afegeix, la capacitat per a treballar eficaçment amb altres persones. Treball en equip, potser? No està malament per començar! La definició reivindica empatia, pensament alternatiu i de perspectiva per treballar eficaçment -subratlla- amb altres

- FROM, E.: El arte de amar, Barcelona Buenos Aires, Paidós 1997
- FROM, E.: El miedo a la libertad, Barcelona, Paidós (4º) 1981
- GARDNER, H.: Inteligencias múltiples, Barcelona, Paidós, 1995.
- GÜELL, M. y J. MUÑOZ: Desconócete a ti mismo. Programa de alfabetización emocional, Barcelona, Paidós 1999.
- SEGURA MORALES, M. MESA EXPÓSITO, J. Y ARCAS CUENCA M.: Programa de competencia social. Ed. Primària, «Decideix» vol I i II. Material publicat i cedit al Departament d'Ensenyament. 1999.
- PALOU VICENS, S.: «Sentir y crecer. El crecimiento emocional en la infancia», Barcelona, ed. Graó, 2004

BALMES

LA CONSELLERA D'ENSENYAMENT VISITA L'ESCOLA PIA DE BALMES

El dijous 29 d'abril la senyora Marta Cid, Consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya va visitar l'Escola Pia de Balmes. Després de fer-li una petita presentació de l'escola i dels objectius de l'Escola Pia se li van mostrar algunes de les classes de parvulari, ESO i informàtica. En el recorregut va ser acompanyada per l'equip directiu, el secretari general de l'Escola Pia de Catalunya, el president de l'AMPA, i el representant dels alumnes al Consell Escolar. La Consellera va marxar molt agraïda per l'acolliment rebut.

GRANOLLERS

JORNADA D'ESPORT I CONVIVÈNCIA A MOIÀ

Uns alumnes de 6è de l'Escola Pia de Granollers ens han fet arribar aquesta crònica de la Jornada d'Esport i Convivència:

El dia 14 de maig vam anar a Moià, a la jornada esportiva. Quan vam arribar ja ens esperaven amb uns cartells on posaven el nom de cadascun dels

esports que podies fer. Cadascú va anar cap a l'activitat que havia triat. Després d'esmorzar vam començar l'activitat. Hi havia moltes modalitats, com per exemple: bàsquet, futbol, tennis, circuit d'orientació, taller d'hípica, tirolina, coves del Toll, judo... i moltes més!

Tot va anar molt bé però com sempre hi va haver alguna anècdota, com per exemple:

- En el circuit d'orientació algun grup va canviar les pistes de lloc i després alguns grup es van perdre i van haver d'anar a buscar-los els monitors.

- En l'esport d'hípica una nena va caure del cavall i l'Huracà, que era el cavall més nerviós de l'estable, es va escapar i es va posar a saltar per allà. Al final un monitor de l'hípica va aconseguir aturar-lo, lligar-lo i tornar-lo a l'estable.

Durant tot el matí vam estar fent l'esport que havíem triat, fins l'hora de dinar, que ens vam reunir al parc del poble per dinar tots junts.

En acabar de dinar, hi va haver una demostració de bicicleta i una moto de trial.

De record, els monitors ens van donar una medalla a cada un i l'alcalde, juntament amb altres persones, ens van donar les gràcies per haver-hi anat.

Ens ho vam passar molt bé, ja que vam conèixer moltes persones i vam fer nous amics de les altres Escoles Pies de Catalunya.

Esperem tornar-ho a repetir!

XIII CAMINADA GRANOLLERS - MONTSERRAT

Un alumne de 4t d'Eso ens ha fet arribar la notícia d'aquesta caminada. Els dies 28 i 29 de maig es va fer la XIIIa edició de la caminada Montserrat - Granollers (ampliació de la de Castellar-Montserrat). El grup de Granollers va sortir a les 4 de la tarda i va arribar a Castellar cap a les 8, després de 20 quilòmetres de camí, fang, sorra, asfalt i un sol que es feia notar. Allà es van retrobar amb la resta de grup que hi havia arribat amb autocar. Després de sopar van continuar junts

els 40 quilòmetres que els faltaven fins a Montserrat.

Els primers en arribar ho feren cap a les 8 del matí. Alguns van anar a veure la «moreneta» i a les 10 van pujar a l'autocar per tornar a Granollers. Durant el trajecte, pràcticament tothom va dormir. Va ser una bona experiència en la qual val la pena participar.

IGUALADA

CLOENDA GRUPS MOU-TE!

El diumenge 16 de maig, a l'Escola Pia d'Igualada, es va celebrar la festa de cloenda de curs dels diferents grups MOU-TE de l'Escola Pia de Catalunya. Eren més de dues-centes persones, entre nois i noies, monitors i monitores i alguns familiars de les escoles de Balaguer, Tàrraga, Igualada, Sabadell,

Terrassa, Granollers, Mataró, Sitges, Nostra Senyora, Sant Antoni i Sarrià.

Després de compartir l'esmorzar i de participar en una gimcana es va dur a terme una celebració, al bell mig del claustre. El pare provincial, en Jaume Pallarolas, que participava de la festa, va presidir l'eucaristia. A continuació hi va haver un dinar de germanor i, per cloure la festa, la música i la marxa, de l'Oriol Bargalló va animar el ball.

Un comiat de curs que ha servit per anar consolidant l'oferta dels grups a les diferents escoles.

SARRIÀ

PREMIS

L'alumna Carla Costa Ribas de 2n d'Eso que havia guanyat els Jocs Florals del Districte de Sarrià-Sant Gervasi amb la poesia «Paraules» va ser

seleccionada per participar en els Jocs Florals escolars de la ciutat de Barcelona.

La Universitat Politècnica de Catalunya ha organitzat la IV Olímpiada de l'Enginy. En David Àlvarez de 2n de batxillerat ha estat classificat en segon lloc.

L'ESCOLA PIA AL K2

El dia 3 de juny va sortir una expedició formada per tres professors i dos

La història de Màriam Saré

La Màriam té 11 anys. Viu amb la seva mare i la seva germana de 9 anys a Siguin Voussé, un poble de Burkina Fasso. Siguin Voussé vol dir Seu i Descansa. Tot i el nom, els mil veïns que hi viuen no poden descansar gaire. La ubicació del seu poble fa que, durant l'època de pluges, els torrents d'aigua provoquin greus inundacions que sovint acaben malmetent les seves collites i provoquen malalties.

La situació de Siguin Voussé, però, està millorant. A través dels projectes que duem a terme amb l'ONG local Dakupa, la família de la

Màriam apren a lluitar contra les dificultats. Han rebut formació i eines per fer canalitzacions d'aigua a la seva granja i evitar inundacions. També han après a fer servir millor els adobs i els seus cultius produeixen més.

En cas d'emergència, si al poble es queden sense menjar, l'ONG Dakupa té magatzems amb reserves d'aliments que poden comprar o sol·licitar un crèdit. En el futur esperen tenir una farmàcia i un centre sanitari.

Gràcies a aquests canvis a la comunitat, la Màriam pot anar cada dia al col·legi. No li fa res caminar més d'una hora per arribar a l'escola més propera.

Sap que té molta sort perquè alguns dels seus germans més grans, que ja no viuen a casa, no hi van poder anar mai. Vol ser infermera i treballar al centre sanitari que espera que es creï al poble. Ella seria la primera infermera de Siguin Voussé.

La Màriam veu el futur amb esperança. La nostra il·lusió és que ella, la seva família i totes les persones de la resta de països en dificultats, de mica en mica, i gràcies a la vostra ajuda també puguin veure el futur de la mateixa manera.

Del calendari 2004
de Intermón Oxfam

alumnes del Centre de Formació de Tècnics Esportius de l'Escola Pia de Sarrià va sortir al K2. Es tracta de la muntanya de les muntanyes, considerada així tant per la seva bellesa com per la dificultat de fer el cim. És la segona muntanya més alta de la Terra, amb 8611 m. d'altitud. A tots ells molta sort!

INSTITUCIÓ

EL CANGUR DE LES MATEMÀTIQUES

El dia 26 de maig, a la sala d'actes del Rectorat de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, es va dur a terme l'acte de lliurament dels premis Cangur-2004-SCM, que atorga cada any la Societat Catalana de Matemàtiques. Una vegada més la participació ha estat un èxit. Us fem ressò dels alumnes de l'Escola Pia que han estat premiats en les diferents categories: Primer Nivell: premi ex-aequo per n'Alexandre-Jesús Nassarre Campo de l'Escola Pia de Sarrià- Calassanç. Tercer Nivell: premi ex-aequo per en Santiago Bartolín i Martínez de l'Escola Pia de Sabadell. Quart Nivell: premi per en Gerard Salvany i Bonet de l'Escola Pia de Nostra Senyora. A tots ells i als seus professors, així com a tots els participants, una gran felicitació.

Oi que seria fabulós...?

Oi que seria fabulós
que les **espases** fossin un coll del joc de cartes,
que l'**escut** fos una moneda portuguesa,
i un **tanc**, una gran gerra de cervesa...?

Oi que seria fabulós que les **bases** fossin un costat del triangle,
que les **esquadres** només fossin regles de disseny
i els **gallets** galls petits...?

Que **apuntar** fos dir a cau d'orella la taula de multiplicar al Pepet,
que **disparar** fos clavar una puntada de peu a la pilota
i els **piercing** fossin aquesta marca de retoladors
amb què tu sempre pintes el meu cor...?

Oi que seria fabulós
que les **bombes** fossin globus de xiclet,
que les **sirenes** fossin peixos amb cos de noia
i les **granades** una mena de fruita...?

Que **alarma** fos un grup de rock,
i que la **pólvora** servís per als castells de foc,
i que els **piercing** seguissin essent aquesta marca de retoladors
amb què tu sempre pintes el meu cor,
amb que jo sempre pinto el teu cor?

I que en el món no hi hagués més «**arma**»,
i que en el món no hi hagués més «**arma**»,
que «**mi arma**»! andalús...?

Oi que seria fabulós..?

Joan Busquets i Prat

Tu, jo, ell, nosaltres, ... els altres ... tots!

Quan les formalitats no marquen les respostes,
ens adonem del valor d'educar en les relacions

En altres temps, les relacions entre les persones estaven dominades per les formes; allunyar-se'n gaire conduïa ràpidament a la marginació. Contingut i forma eren un tot indestriable.

En les darreres dècades han caigut molts murs socials i mentals. Els escenaris possibles han augmentat i cal molt de tacte en la descoberta de com establir una relació profitosa. Moltes maneres de com els alumnes s'adrecen als docents –reflex, potser matisat, de com es relacionen amb els seus pares–, no són una mostra d'un cert «esclat» social i de la complexitat de la nostra situació? La poca serietat en el manteniment de la paraula, en el compliment dels compromisos o en l'interès en anar a fons en certs temes no és també una altra manifestació de com en poden «passar» els altres?

Ens hem tornat tan individualistes i egocèntrics que sempre pensem primer en els nostres drets, els nostres gustos, les nostres necessitats, ... que la nostra convivència s'ha tornat molt més tensa i «delicada». Hi hem guanyat en igualtat global, però ens manquen l'equilibri personal, els recursos expressius i sentimentals en el tracte amb els altres. Hom parla de l'empatia, de la intel·ligència emocional, de la prevenció i resolució de conflictes; o del valor dels lideratges i de les tècniques de comunicació eficaç; o de la importància de la generació de confiança i xarxes de col·laboració; o del manteniment de certes formes i formalitats ja que, malgrat tot, la forma marca el contingut; o de la recuperació del valor de les paraules per saber ben bé què diem. Tot ens hi pot ajudar. Crec però, ras i curt, que en el tema de les relacions ens calen dues premisses: capacitat per posar-nos en el lloc de l'altre, i acceptar que allò que diu l'altre potser no ho ha pensat massa. I, com a conseqüència, xerrar menys dels altres i pensar una mica més abans d'enraonar. I, sobretot, escoltar millor què ens comunica i ens vol comunicar qui tenim al davant o al costat.

Si m'ho permeteu, una bona reflexió estiuenca per començar un curs amb més sobrietat i amb «eficàcia» –que no vol dir menys sensibilitat– en la manera de relacionar-nos. I, per què no ens plantejem com podem estimar més els qui ens envolten?

Zum-zum

JUNY 2004

- 2 • Reunió coordinadors d'infantil, 9,30 a 13,30h
- 3 • Reunió responsables de PGS, 15,30 a 18h
- 10 • Formació administradors, 10 a 13,30h
- 12 • Inici Estades Pedagògiques
- 16 • Finalització Estades Pedagògiques
- 25 • Inici 6 dies diferents
- 29 • Formació docents d'educació musical (9,30-17h)
- 30 • Finalització 6 dies diferents

JULIOL 2004

- 1 • Formació docents d'anglès de primària i secundària (10-18h)
- 3 • Reunió Junta Federació d'APAS a l'Escola Pia Nostra Senyora.
- 8 • Reunió secretaris acadèmics (9,30-13,30h)

CURS 2004-2005

SETEMBRE 2004

- 3 • Formació administradors nous Plataforma (1ª part)
- 7 • Formació administradors nous Plataforma (2ª part)
- 8 • Reunió responsables d'extraescolars (15,30-18h)
- 9 • Formació polítiques U.E. (10-14h)
- 15 • 1r dia lectiu del curs escolar
- 18 • III Jornada monitors d'extraescolars
- 30 • Primera reunió dels grups de projecte (15,30-18h)

OCTUBRE 2004

- 5 • Reunió responsables d'informàtica (9,30-13,30h)
- 7 • Formació directius nous (9,30-17h)
Reunió coordinadors de qualitat (15,30-18h)
- 16 • Formació docents nous (10-14h)

El consell de redacció de Papers us desitja unes molt
bones vacances!!!